

Una cabeça d'all

(ALDC, V, 1118. Una cabeça d'all)

El llat. vg. CAPĪTĪA, potser sota la var. *CAPĪTTIA (com *PLATTEA per PLATEA), és l'origen del cat. *cabeça* (var. *cabeça de grans* 58, dim. *cabeceta* 146), que en cat. ant. significava 'cap (de persona)' i 'cap de bestiar', però que es va concretar en 'cabeça d'all's' (s. xv) i que presenta var. de sufix en els mots *cabossa* (var. dim. *cabosseta* 146; *caborça* 138, potser amb contaminació de la *r* de *terc*), probablement de *cab-* (< CAPU) més el suf. *-ossa* (cf. *pirrossa*, *terròs*, *bigòs*) o bé de *cabeça* encreuat amb *cabota*, però aquest apareix només en ross., on podria ser un manlleu a l'oc.; *capçana* 170 és una reducció de *cabçana*. *Aller* 95, resposta secundària, és un der. de *all* (< ALIUM) amb el suf. col·lectiu *-er* (< -ARIU), al·lusiu al conjunt de grans de la

cabeça. *Casporra* 147, 149 (der. dim. *casporreta* 149) seria mossàrab (*DECat*), parent del cast. *cachiporra*, amb un element nuclear, *porra* 'bastó amb l'extrem rodó'. *Cap* 118 i *cap d'all* 188 són casos d'ultracorrecció propis de poblacions bilingües on el parlant s'ha fet aquest raonament: al cast. *cabeza* correspon el cat. *cap*, doncs **cap* (*d'all*) en comptes del genuí *cabeça* (*d'all*), que sembla un mot castellà. Notem, des del punt de vista geogràfic, l'àrea molt general de *cabeça* (*d'all*), interrompuda per una petita isoglossa sudprincipatina de *cabossa* i, al nord, per *cabota*, de probable contacte amb l'oc.

Cabeça i *cabota* són mots normatius des del *DG₁*, 1932.

